

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף כה

בנה בו עמוד: קרפף (שטח מוקף גדר המשמש לאיחסון עצים) גדול יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה ואסור לטלטל בו – יש פיתרון לדבר אם ימעט את שטחו. לא יועיל לנטוע בו אילנות כיון שהם מצויים בקרפף והם חלק ממנו. אבל אם יבנה באמצע הקרפף עמוד גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה שהוא מקום לעצמו – זה ממעט את הקרפף.

אם העמוד יהיה רחב פחות משלושה טפחים הוא אינו ממעט, כי בשטח קטן כל כך אנו אומרים דין לבוד (פירצה פחותה מג' טפחים נחשבת כסתומה) ולכן אין זה מקום חשוב. אבל נחלקו רבא ורבה בעמוד רחב ג' עד ד' האם הוא מקום חשוב.

הרחיק מן הכותל: פיתרון נוסף לקרפף הוא להפוך אותו למוקף לדירה. ע"י בניית מחיצה סמוך לכותל החצר. אלא שאם יבנה אותה ממש סמוך לכותל במרחק פחות מג' טפחים אין זה מועיל כיון שפחות מג' הרי זה לבוד, ונחשב הדבר כמו להוסיף מחיצה על גבי מחיצה שאין לזה משמעות. אבל אם ירחיק ד' טפחים שזה כבר מקום חשוב בין המחיצות תועיל המחיצה החדשה לעשות את הקרפף מוקף לדירה. וגם כאן החלקו הדעות במקרה שירחיק את המחיצה החדשה ג' טפחים עד ד'.

רב שימי לומד את מחלוקתם של רבא ורבה בעמוד ובמחיצה רק בפחות מג' טפחים האם בכל אופן זה מועיל, אבל בג' טפחים שכבר אין בזה לבוד לכו"ע זה מועיל.

הרחיק מן התל: קרפף יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה, שהיה מוקף משלושה צדדים ובצד הרביעי היה תל ששימש כמחיצה. אם הרחיק ד' טפחים מהתל ובנה שם מחיצה לשם דירה – מותר לטלטל בקרפף. אבל פחות מג' (לבוד) או שבנה את המחיצה למעלה על שפת התל נחלקו בזה רב חסדא ורב המנונא האם מחיצה על גבי מחיצה מועילה או לא.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

גם מי שסובר שלגבי דיני שבת מחיצה על גבי מחיצה מועילה, לענין קניין חזקה (לעשות פעולה של 'חזקת בעלות' על שטח הפקר) בקרקע של גר שמת ואין לו יורשים - אין זה מועיל.

עשה מחיצה על התל: תל של אדמה גבוה עשרה טפחים וגדול מבית סאתיים, אם יקיף אותו למעלה במחיצה לשם דירה לכו"ע יועיל הדבר, כיון שהמתגורר על התל אין המחיצות התחתונות של התל (הנוצרות מהתל עצמו) מועילות לו למגורים, ולכן המחיצות החדשות אינם נחשבות כמחיצה על גבי מחיצה.

נבלעו מחיצות התחתונות: קרפף שלא הוקף לדירה ובנה בו מחיצה חדשה על המחיצה הישנה לשם דירה. לדעה הסוברת שלא מועיל לבנות מחיצה על גבי מחיצה אסור לטלטל בקרפף. אלא שלאחר מכן נבלע הכותל הקרקע ונשאר רק החלק החדש שנבנה לשם דירה, הספק בזה רבה בר בר חנה האם עכשיו יועיל הדבר להתיר את הקרפף?

לענין חזקה בנכסי הגר - אין זה מועיל. וכמו במקרה שמצא גומא בקרקע של הגר ונטע בה לפת שאין זה מועיל לחזקה ואפילו שלאחמ"כ צמחה הלפת, כיון שבשעת הנטיעה לא עשה המחזיק שום השבחה בנכס (אמנם אם הוא עצמו חפר את הגומא - קנה) ואם לאחמ"כ יבוא אדם אחר ויחפור מעט בקרקע הוא יקנה את השדה.

ולענין שבת - זה מועיל. כיון שמחיצות שנעשו בשבת הם מועילות. (אפילו שאם עשה אותם במזיד דין המחיצות הוא רק לחומרא, שאסור לזרוק מבחוץ לתוכם ואסור גם לטלטל בתוך המחיצות).

קרפף בית שלוש: קרפף ששטחו שלוש סאים (שאינו מוקף לדירה), ועשה תקרה לשטח של סאה בתחילתו. נחלקו הדעות האם עדיין האויר שתחת הקירוי מתווסף על שטח הקרפף והופך אותו לאסור בטלטול, או שאנו מחשיבים זאת כשני מקומות שונים והקרפף הוא רק בית סאתיים?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אכסדרה בבקעה: אכסדרה = תקרה על עמודים העומדת באמצע בקעה של שדות, האם מותר לטלטל מתחת לתקרה? הספק הוא: האם אומרים 'פי תקרה יורד וסותם' כלומר שקצה התקרה העבה (שנראה כתחילת מחיצה היורדת מלמעלה) יורד עד למטה ויש כאן מחיצה לארבעה הצדדים או לא.

אורזילא: דווקא בתקרה שיש לה שפה עבה אנו אומרים שפי התקרה העבה יורד וסותם, אבל בתקרה משופעת (אורזילא) שאין עובי בשפתה לא.

קרפף שנפרץ במלואו לחצר: קרפף בגודל בית סאתיים שנפרצה המחיצה שהיתה בינו לחצר – האם שטח החצר הופך אותו לקרפף גדול מבית סאתיים (שלא הוקף לדירה) ואסור לטלטל בו? או שכיון שגם קודם שנפרצה המחיצה שביניהם היה מותר לטלטל מהקרפף לחצר (אליבא שרבי שמעון לעיל) לא יתכן שאויר המותר לו יאסור אותו?

אור מחיצות מייתרו: קרפף בית סאתיים (שלא הוקף לדירה) שנפלה המחיצה שלו העומדת בינו לחצר – המקום שעמדה בו המחיצה עצמה מצטרף לקרפף, והופך אותו לקרפף גדול מבית סאתיים שאסור בטלטול. הגמרא אומרת שבזה גם רבי שמעון – הסובר שמותר לטלטל בין קרפף לחצר- מודה, כיון שהקרפף עצמו נהיה גדול יותר.

דאמר רב חסדא קרפף שנפרץ במלואו לחצר, החצר מותרת בטלטול והקרפף אסור. יתכן להסביר את דברי רב חסדא אליבא דרבנן -הסוברים שאסור לטלטל בין קרפף לחצר- ומכיון שנפרצה המחיצה של הקרפף במלואה הרי הוא פתוח לחצר שהיא מקום האסור לו בטלטול (והכלל הוא שמקום שנפרץ למקום אחר האסור לו – הוא עצמו אסור בטלטול) ולכן הקרפף אסור בטלטול. אבל החצר מותרת כיון שמדובר במקרה שהקרפף קטן יותר מהחצר, וכאשר נפרץ הקרפף במלואו לחצר עדיין נשאר לחצר משני הצדדים מחיצות, דבר זה מחשיב את הפירצה של הקרפף כפתח (ורק מקום שנפרץ במלואו למקום אחר אסור, ואילו החצר לא נפרצה במלואה לקרפף).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אלא שא"כ היה אפשר לומר אתו הדין רק במקרה הפוך שהקרפף גדול מהחצר, ולכן הקרפף מותר והחצר אסורה?

הגמרא מסיקה שרב חסדא דיבר אליבא דרבי שמעון - הסובר שמותר לטלטל בין קרפף לחצר - ובהכרח שאין הסיבה שהקרפף נאסר בטלטול בגלל שהוא נפרץ לחצר, אלא הסיבה לכך היא מקום המחיצות עצמו שמצטרף לשטח הקרפף ועושה אותו גדול מבית סאתיים.

ההוא בוסתנא: מעשה בפרדס אילנות הגדול מבית סאתיים, שלמחיצתו הרביעית שימש כותל הטרקלין הסמוך לו ובו פתח אל הפרדס. בכך עשה כותל הטרקלין את הפרדס מוקף לדירה והתיר את הטלטול בו. לימים נפל הכותל, והשאלה שעולה היא: האם אפשר להחשיב את הכותל הפנימי של הטרקלין כמחיצות הפרדס ובכך הפרדס נשאר מוקף לדירה, או שכיון שהמחיצות הפנימיות עשויות רק לצורך פנים הטרקלין ולא לפרדס אי אפשר להחשיב את הפרדס כמוקף לדירה (שלא כמחיצה החיצונית ששימשה גם וגם כיון שהיה בה פתח אל הפרדס)?

מושגים בדף

מולאי, מולייאתא: מקוטע, מקוטעים. רב ביבי היה צאצא למשפחת בני עלי שנגזרה עליהם מיתה בצעירותם (עיין שמואל-א פרק ב). רב ביבי הגיע ממשפחה מקוטעת, ואמר לו רב פפא שהוא גם אומר דברים מקוטעים שאין להם רגליים ואינם נכונים.